

פוסט שאגה

04.03.20 - 30.04.20



אמנים מציגים:

אפרת רובינשטיין | אשרף פואח'די | גדעון לוין | גיא רז | גיל גורן | גל אשכנזי | דורית נחמיאס | דרור מילר
זהר ולך נוי | חיה גרץ רן | טל מור סיני | יגאל מירון | יוליה אורצקי | יונתן הירשפלד | יניב זגורי
מיכל שכנאי | נאוה הראל-שושני | נגה יודיקוביץ-עציוני | ענת רוזנסון בן-חור | קבוצת רוקמות משדרות
רות שצמן | רחל רבינוביץ | ריקי פוך | ריטה כץ | שירה גלעדי | שרון רפאל | אוסף משה נחמני

אוצרים:

אבי איפרגן ומיטל קילמניק, מוזיאון בר דוד

גדעון לוין

עבודות מסדרת הצילומים 21 22 23
(2009-2016):



הצילומים מתייחסים לחוויית שירותו הצבאי של האמן, אך נטענים במשמעות חדשה שמהדהדת את מיתוס הגבורה, כשהם מוצגים בתערוכה המתייחסת לפסל האריה השואג.

כלב הרועה הגרמני - לוחם בעוקץ, עטוף בשמיכה צבאית, נושא את מבטו מעלה בשתיקה מעוררת יראת כבוד, בדומה לאריה השואג (הכלב נפטר יומיים לפני שהצילום שלו נבחר לתערוכה הנוכחית).

הכדור, שנראה כמו מוח מבקש לעודד את חשיבה ביחס להתגייסות לצבא, הלחימה, השליחות הצבאית. האמנם "טוב למות בעד ארצנו..?"



ראשית הדרך, משמידה על סמלים היסטוריים, דרך אימוץ המיתוס הרעיוני האידיאולוגי ועד להתעוררות ופקפוק בהיגד "טוב למות בעד ארצנו".

לדגל מאה שנים למאורעות תל חי נבחר מקבץ יצירות של אמנים הפועלים בשדה האמנות העכשווי אשר הגיבו לפסל האריה השואג. התערוכה באה לחשוף על פני השטח רעיונות והתייחסויות סובייקטיביות לתמות של גבורה, טריטוריאליזם, פיגורציה וחברה. היצירות מוצגות לצד צילומים ופריטים ארכיוניים המתארים את הקמת הפסל ומאורעות תל חי במטרה להדהד את אז ועכשיו.

האריה האשורי של מלניקוב בתערוכה בולע את הנרטיב ואת המיתוס ובעיניים פקוחות מזמן לנו התבוננות על פירוק המיתוס והאתוס למושאי ייצוגיו.

אוצרות
אבי איפרגן ומיטל קילמניק
מוזיאון בר דוד

הצירוף בין הפסל אברהם מלניקוב לבין יוסף טרומפלדור לוחם יהודי, מנהיג ציוני סוציאליסטי וחלוץ הנוצרי מית. האחד יוצר את האריה השואג כדי להנציח את זכר הנופלים בקרב ההרואי, השני הוא האריה הגיבור בעצמו. פסלו של מלניקוב הפך במהרה לסמל, למיתוס ולדמותו המיתית של טרומפלדור. דמותם של הלוחמים בקרב תל חי שורטטו לתוך פורמט של הנצחה בדמות האריה השואג את שאגת הקרב על טרפו.

תהליך יצירת הפסל, הובלת גוש האבן במשקל 48 טון, מיקומו באמצעים דלים וסיתותו, הינו מעשה הרואי בפני עצמו המהווה מיתוס על הפיסול הישראלי המוקדם. בעת של חיפוש אחר סגנון ארץ ישראלי, מלניקוב סלל את הדרך ליצירות מונומנטאליות עתידיות כאלו המפגישות זיכרון אמנות והיסטוריה.

לאורך ההיסטוריה אמנים התייחסו ביצירתם לפסל האריה השואג, שהפך לאתוס הלאומי ונצרב בזיכרון הקולקטיבי.



"שאגו בחורים"
צילום

טריפטית צילומי שהוצג לראשונה בשנת 2005, בגלריה נלי אמן בתל אביב.

הצילום של רז שרומז על דימוי פאלי מובהק, ממוקם בין שני צילומים זהים של זלוטן קלוגר משנת 1938. באמצעות מבט ביקורתי-פוליטי-מגדרי, מבקשת העבודה להציג שתי נקודות מבט של שני צלמים המתעדים את גבורת ישראל.

מתוך טקסט שנכתב בתערוכה שבה הוצגה העבודה (סוכות, 2009):
"הן אפשר שהאנסמבל של "האריה השואג" יורכב משני צלמים, המצלמים כל אחד את גבורת ישראל מנקודת מבטו. הן אפשר שבמרחב אחד יוצגו צילום ציוני-לאומי וצילום ביקורתי-פוליטי. הן אפשר שבשנת 2009 יערך חיבור שכזה בין הצילום המקומי לעברו."

הן אפשר להבין סופסוף כי האריה השואג לא שאג מעולם. הוא ניצב לבדו כנציב אבן שקפא בקור הגלילי, עומד לו זקוף כאיבר מין גברי-אימפוטנטי כשלמדאשותיו קבורים טרומפלדור וגיבורי תל חי.

הן אפשר, כבר נאמר, שלא טוב למות אלא לחיות בעד ארצנו. לא ממש טוב למות בכלל בטרם זמן. כל המלחמות גבו מחיר דמים כבד וכל דם כבר לא יגבה דבר.
שאגו בחורים כי נגמר..."

בתור מי שגדל בקרית שמונה וצעד בכל י"א באדר עם חבריו לגן ואחר כך חבריו לבית הספר את כל הדרך לאריה השואג על הכביש הראשי של קרית שמונה, האריה הזה היה בכל לוגו אפשרי של כל דשות באזור והציץ בכל מכתב או מסמך, הוא היה סמל והוא היה ענק והטיפוס אליו במעלה ההר היה משימה. לפעמים לא הגענו עד הסוף, כי הטקס היה נגמר עוד לפני שסיימנו לטפס והיינו אוכלים ארטיק או משהו וחוזרים חזרה.

לפני כמה שנים כשהוקם התא הגאה בתל חי והם חיפשו לוגו לקחתי את האריה הזה שהתנוסס בעבר בכל מקום, צבעתי בורוד וטשטשתי את זהותו המגדרית. החברים מהתא הגאה לא הבינו מה אני רוצה ומה האריה הזה ובחרו לוגו עם קשת וציפורים, טוב נו, הם לא מהאזור.

לדגל הקול הקורא הכנתי דשת של האריה המטושטש מגדרית שלי והדפסתי אותו כטסט בורוד ואז בצבעי הגאווה כ'פרח אריה הלהט"ב' - בתהליך גיליתי שאין ורוד בדגל הגאווה, הורידו אותו אי שם בשנות השבעים בגלל מחסור בבדים ורודים בסן פרנסיסקו.



פרח אריה הלהט"ב
הדפס דשת בשישה צבעים על נייר
70*70 ס"מ (ממוסגר)

בהשראת גיבורי העל במשחקי ילדים, יוצרת האמנית "משחק הרכבה" של האריה השואג, כאמצעי להעביר את סיפור תל חי לדור הצעיר.



חיתוך לייזר של פרספקס



”שמיר בתל-חי” - ציור משנת 2009
שמן על בד 80/100 ס”מ

בעקבות שילוב של שני צילומים, מספרת הציירת:

”פלקט שהיה תלוי במסדרון בית הספר היסודי שלי (א.ד.גורדון, בחולון) - טוב למות בעד ארצנו, חזר להדהד לי, לכשעברתי לגור בטבעון בסמוך לקבר שייח-אברק והאנדרטה של אלכסנדר זייד. [...] הבחור המצויר בציור 'תל-חי' שמו שמיר (אישי) והוא בן כפר-גלעדי. האנדרטה של מלניקוב צוידה על פי צילום שמצאתי בארכיון הקיבוץ (אותו 'חרשתי' ביסודיות). בפניה הימנית של העבודה מצוירת מינה ברמן ושמיר הילד, כמחווה אישית לשמיר שנולד יחיד לאמו. סיפורה מאפיין את סיפורי התקופה: (היא) נדרשה על ידי הקיבוץ לעשות הפלה (כשהגרמנים התקרבו לאל-עלמין שבמצרים והיישוב התארגן ל'מצדה שנייה') ולא להביא ילדים לעולם. (מאז) לא יכלה ללדת שוב.”

רעיון הולדת ילדים וקורבן הבנים (או מניעת לידתם) מצביע על דו-פניה של מציאות החיים בארץ. מכאן, שהאנדרטה של מלניקוב בציורה של חיה גרץ היא מושא לביקורת של אמנית-אישה.

בהקשר זה, אציין את ציורו של דויד ריב "שקיעה כפרית", 1984 (אמולזין ואקריליק על בד, 150/200 ס"מ) ובונראית גננת חייכנית יושבת על דשא, מוקפת חמישה ילדים רכים בשנים לרקע מונומנט אבן מאסיבי, מסוג האנדרטאות המוכרות לזכר הנופלים. האידיליה הציונית של "טללי נעורים עבריים", על התקווה לעתידם הוורוד של הילדים, נענית בשתיקת האבן של המונומנט, שתיקה האומרת מועקת מלחמות וקורבן.

טל מור סיני, מעצב תעשייתי ומרצה לעיצוב, יצר הפשטה של "האריה השואג" של מלניקוב, וצורתו שואבת השראה מעבודותיו של הפסל משה שק.

משה שק הושפע מאוד מדעיונותיה של התנועה הכנענית, שמלניקוב והאריה השואג שיצר, היו ממבשריה. יחד עם זאת גישתו הייתה מודרנית ויצירותיו בעלות חן רב והומור עדין.

"היו פה עמים עם האלילים שלהם, ופתאום באו החזקים ואמרו להם תעשו פסל כזה ולא כזה. אז הם עשו אותו אבל לא עם כל הלב. נגיד קטן יותר, או קצת מסובב, ככה בצחוק. זה גם מה שאני מנסה לעשות".

http://sivanshadmon.blogspot.com/2010/12/blog-post_04.html

הטכניקה בה יצר משה את הכלים הגדולים שלו היא טכניקה של הוספת חומר, חתיכה ליד חתיכה, שכבה מעל שכבה בעבודה כמעט מונוטונית ומדיטיטיבית. טכניקת ייצור הפסלון-הדפסה תלת ממדית, משתמשת באותה שיטה אך מתרגמת את אותה לשפה חדשה, עכשווית, שפה לא מקומית, שפתו של מור סיני.



תנין

האמנית מתייחסת בעבודה זו לפיסול מקומי שמתפתח מאנדרטאות. ראש התנין מתכתב עם מיתוס "האריה השואג" מבחינת הצורה והמבנה. לעומת "האריה", הוא פוסל מחומר רך-קלקר ועליו תפור בד סטרץ' ירוק צבאי וטלאים של שמיכה צבאית באזור הצוואר. הלוע שלו עשוי סביבונים והוא מונח על גלגלים.

"האריה השואג", והמיתוס שהוא מייצג, קרובים מאוד לאמנית, ילידת כפר גלעדי, שאביה נפל במלחמת ששת הימים וקבור בחלקה הצבאית מאחורי הפסל.



הדפסה תלת-מימד

ענת רוזנסון בן חור

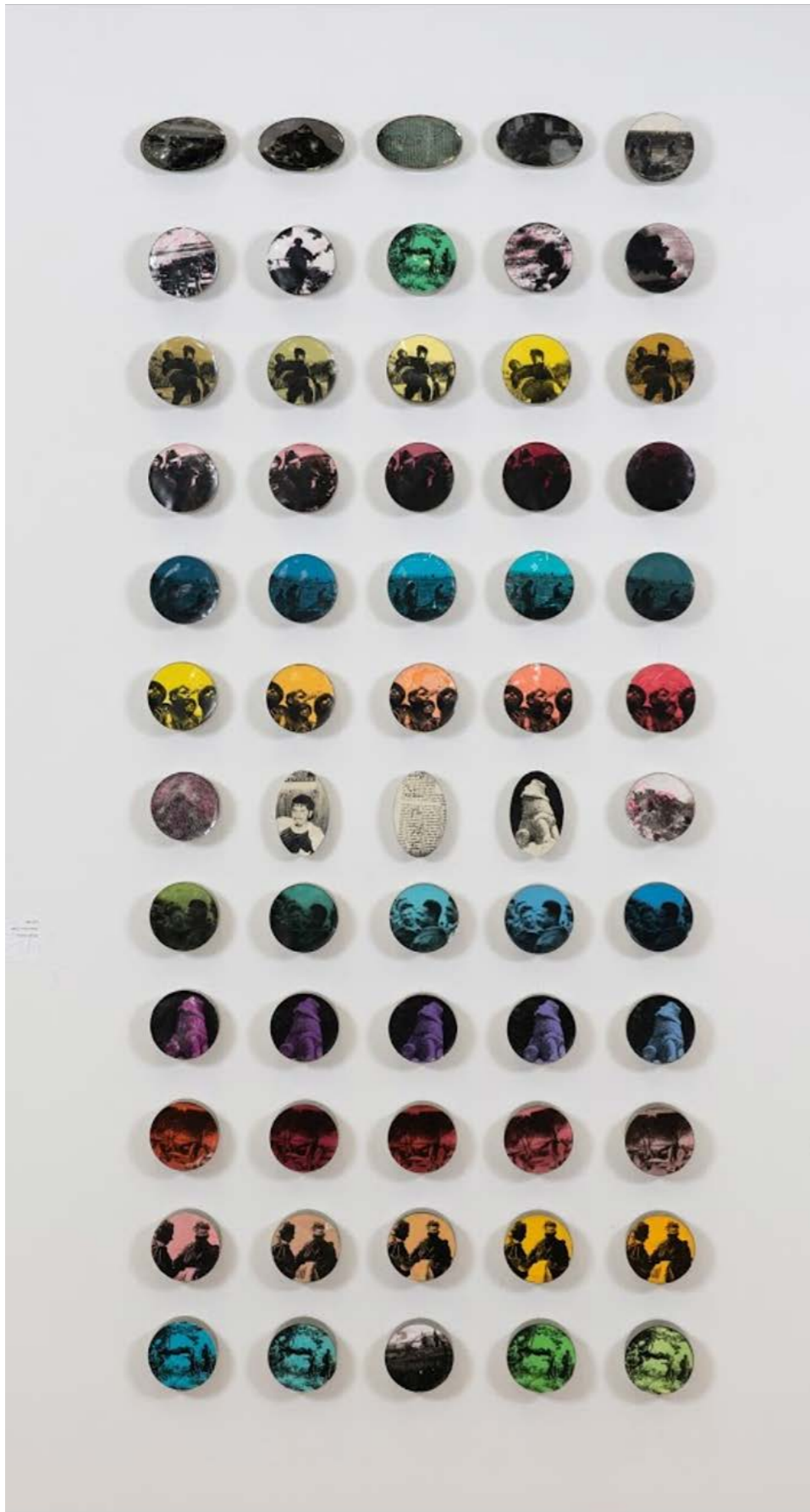
האמנית ענת רוזנסון חוקרת בעבודותיה את המרחב הביתי מנקודת מבט נשית- הכמיהה אליו, עוצמתו ואתגריו עבודה כאישה וכאם- בניסיון לפענח את המתח בין המרחב הפיזי של הבית לבין קיומו במרחב הנפשי.

בעבודה "לביאה" מבקשת רוזנסון לתת ביטוי לשאגה הפנימית של האישה, שבניגוד לשאגה הגברית של ה"אריה השואג", שמשדר ניצחון, ביטחון ועוצמה, השאגה הנשית של ה"לביאה" עשויה להיות "שקטה" יותר, מכילה את המורכבויות, ההתמודדויות, הדאגות והתסכולים. זו שאגה הרואית, אך פרטית.



לביאה

היצירות של האמנית עוסקות במיתוסים של גבורה בישראליות. בין הדימויים גם מיתוס האריה השואג. הדימויים הונסו לקופסאות שימורים למען שימור הזיכרון. תופי האריה השואג גם כן יכולים להתפרש כתופי מרים וכתופי מלחמה.



האמן אשרף פואח'רי משתמש בדימוי החמור ברבות מיצירותיו. אין זה חמור מסוים, אלא חמור סכמטי, שהפך לדימוי דיוקנו האישי של האמן, דימוי שמופיע באינספור מצבים שונים: אירוניים, מצחיקים, פוליטיים, כואבים, ביקורתיים.



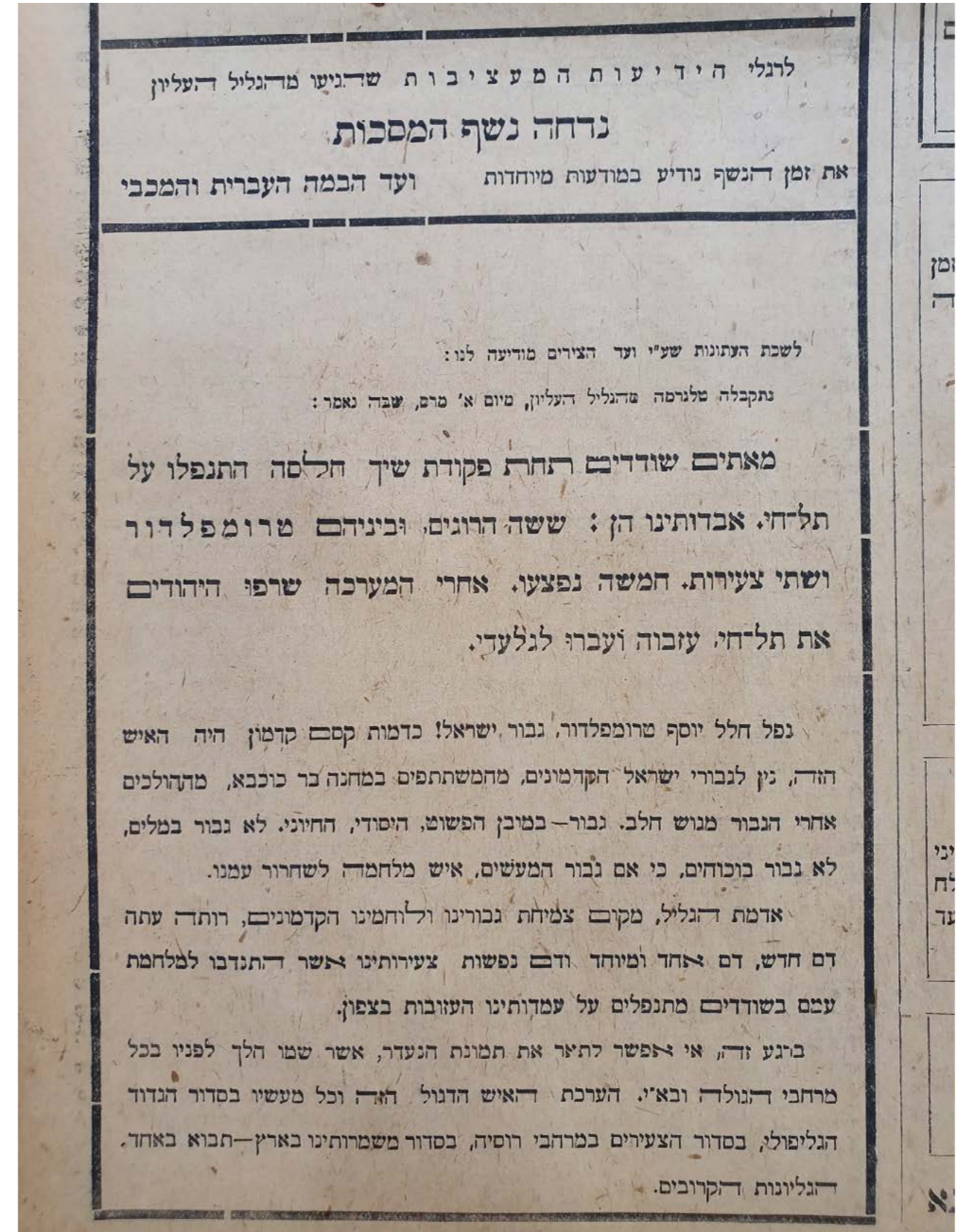
קבוצת ה"דוקמות" משדרות

בהנחיית משה אש

הדוקמות הן נשים יוצאות אתיופיה החיות בשדרות. הנשים יוצרות יחד אמנות מסורתית בעבודת יד הנושאת סיפור וטעם אישי. לכבוד התערוכה יצרו האמניות רקמה אתיופית מדהיבה ואותנטית המציגה את דימוי האריה המהווה את אחד מסמלי קיסר אתיופיה. דימוי האריה שהופיע על דגל האימפריה האתיופית וכן על בולים ומטבעות, מוצג בתערוכה בהקשר של המרקם החברתי בישראל של עכשיו לצד פסל האבן כסמל תרבות - "טוב למות בעד ארצנו".



קבוצת רוקמות, שדרות, 2020



המכון לאמנויות והמכללה האקדמית תל חי מציגים:

פוסט-שאגה

האריה השואג
באמנות העכשווית

Post-Roar

The Lion Roar
in Contemporary art

אוצרים:

אבי איפרגן ומיטל קילמניק
מחיאון בר-דוד

התערוכה מוצגת
בקמפוס מזרח בניין 2,
המכללה האקדמית תל חי

פתיחה: יום רביעי

4/3/20

ח' באדר, תש"פ

שעה: 18:30

נעילה: אפריל 2020

לפרטים ומידע נוסף:

infoart@telhai.ac.il

אמנים מציגים:

אפרת רובינשטיין | אשרף פואח'רי | גרעון לזין | גיא רוז | גיל
גורן | גל אשכנזי | דורית נחמיאס | דרור מילר | זהר זלך נוי |
חיה גרץ רן | טל מור סיני | יגאל מירון | יוליה אורצקי | יונתן
הירשפלד | יניב זגורי | מיכל שכנאי | נאוה הראל-שושני | נה
יודיקוביק-עציוני | ענת רוזנסון בן-חור | קבוצת רוקמות
משדרות | רות שצמן | רחל רבינוביץ | ריקי פוך | ריטה כץ |
שירה גלעדי | שרון רפאל | אוסף משה נחמני

המכון לאמנויות
תל-חי
Arts Institute



בר-דוד
BAR-DAVID
מכון לאמנות
מכללת תל-חי

תל-חי
במכללת האקדמית

